

Nezavisna Država Hrvatska
Kotarska oblast u Metkoviću
Predmet: Odlazak talijanske vojske
iz Metkovića.

Prez. broj 468/43.

Metković, dne 12. IX 1943. g.

1. Gosp. Šandor Benok, glavar građanske uprave za zapadnu i istočnu Bosnu
Banjaluka
2. Velikoj Župi Hum
Mostar
3. Župskoj redarstvenoj oblasti
Mostar

Dana 9. rujna 1943. postrojbe talijanske divizije »Messina« odpočele su povlačenje iz Metkovića i to u dva pravca cestom Metković—Dubrovnik i željezničkom prugom Metković—Ploče.

Pripreme za evakuaciju u manjoj mjeri bile su vršene noću od 8 — 9 rujna, jer se vijest o kapitulaciji Italije doznala putem krugovala 8 rujna u 20 sati.

Rano u jutro 9 rujna u pravcu željezničke postaje Gabela čula se je jaka topovska paljba, koja je trajala do 10 sati. Nakon obustave paljbe i povratka talijanskog pješništva iz pravca Gabela Metković zapažena je sve veća uznemirenost i užurbanost kod talijanskih postrojba, koje su napuštale brojne nastambe, skladišta i vojne urede.

Povlačenje odnosno evakuacija bila je sve brža i neurednija dok se oko 1/12 sati nije pretvorila u panično bježanje.

Radi nemogućnosti prevoza u ovom vremenu bila su zapaljena skladišta hrane i municije i to vrlo bezobzirno, jer je prietila opasnost da eksplozije u skladištima benzina i nafte zahvate i samo mjesto. Posebna je pak opasnost prietila od eksplozije topovske municije i bomba. Požari su bili podmetani, čak i u podrumima privatnih kuća, gdje je bila smještena vojna oprema.

Eksplozija municije i benzinskih bačava praćene gustim oblacima dima trajale su do 14 sati.

Povlačenje je bilo završeno oko 12 1/2 sati, nakon kojeg su vremena odstupale malobrojne i razoružane gomile talijanskih vojnika, i to isključivo pješke.

Po odlasku vojske, javni red je bio odmah u mjestu uspostavljen uz pripomoć oružnika, naoružanih građana i vatrogascima.

Odmah su bile poduzete mjere, da se požari lokaliziraju. Žrtava među građanskim pučanstvom nije bilo, a niti veće materijalne štete, izuzev jedne manje privatne kuće, koja je obuhvaćena požarom izgorila.

Istog dana u 14 1/2 sati ušle su u mjesto prve njemačke izvidnice srdačno dočekane od predstavnika vlasti i pučanstva. Ovim je red i sigurnost u mjestu bio potpuno uspostavljen.

Istaknuto je, da je talijansko zapovjedništvo prije povlačenja razoružalo mjesnu oružničku postaju.

Istog dana su se povukle talijanske postrojbe sa čitavog područja ovog kotara i to iz Opuzena, Vida, Komina, Novih Sela, Rogotina.

Oružnička postaja u Rogotinu bila je isto tako razoružana, dok je postajama u Novim selima i Opuzenu, kao i građanskoj miliciji, oružje bilo ostavljeno. Ljudskih žrtava, materijalne štete nije ni u tim mjestima bilo.

Po svim znacima može se zaključiti, da talijansko vojno zapovjedništvo nije bilo pripravno za povlačenje, jer su mnoge postaje tek oko 11 sati primile naređenje za evakuaciju.

Brojni vojni materijal, skladišta hrane, kao i najveći dio topništva bio je napušten.

Najbolji dokaz, da talijansko zapovjedništvo nije pravovremeno dobilo naređenje o povlačenju jest okolnost, da ni jedini parobrod u luci Metković, koji saobraća Metković—Split nije bio po vojsci rekviriran već je redovito sa građanskim putnicima otputovao u 6,45 sati istog dana.

Prema neprovjerenim vjestima najveći je broj jedinica talijanske divizije po njemačkoj vojsci zarobljen dok je samo manji dio morskim putem uspilo pobjeći.

Za dom spremni!

Upravitelj kotarske oblasti:
(Makale v. r.)